

Avfall Sveriges och producenternas gemensamma uppfattningar om framtida producentansvar för förpackningar

Miljödepartementet bedriver för närvarande en bokstavsutredning om genomförande av EU:s reviderade avfallsdirektiv. Stora delar av utredningens uppdrag berör på olika sätt producentansvaret för förpackningar.

Utredningen bedrivs med stor öppenhet mot berörda intressenter, inte minst genom de så kallade tematiska möten som har genomförts.

Likväl har de fyra så kallade materialbolagen¹ och Avfall Sverige funnit det lämpligt att föra egna diskussioner utanför utredningens forum.

Materialbolagen representerar drygt 90 procent av de företag som idag finansierar insamlingssystemet för förpackningar. Avfall Sverige representerar kommunernas avfallshanterare, varav ett drygt 60-tal kommuner inrättat egna insamlingssystem för fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper, och kommunernas invånare som nyttjar dessa insamlingssystem.

Utgångspunkten för dessa diskussioner är att om kommunerna och producenterna kan komma överens om en gemensam inriktning för den utredning som Miljödepartementet nu bedriver så skulle detta kunna utgöra en grund för departementet att ta fram **ett förslag som har bästa möjliga förutsättningar för en effektiv och lyckad implementering.**

Diskussionerna har utmynnat i gemensamma utgångspunkter inom dessa områden.

- Det lämpliga insamlingssystemet normeras av ett grundsystem. Servicegraden och ersättningsnivåer för ett sådant insamlingssystem bör regleras.
- En central producentansvarsorganisation som ska drivas utan vinstintresse, likabehandla producenter och kanalisera deras finansiering av insamling och återvinning bör inrättas.
- Behov av definitioner, införandetider, tillsyn och kontrollstationer.
- Utrymme för utveckling och flexibilitet för insamlingssystemen.

I det följande ges en kortare beskrivning av respektive uppfattning som kan ligga till grund för den fortsatta utredningen och ska ses som en inledande redogörelse för de hittillsvarande diskussionerna. Uppfattningarna kommer att behöva utvecklas ytterligare och sannolikt även att kompletteras med gemensamma uppfattningar inom fler områden.

¹ De fyra så kallade materialbolagen; Returkartong AB, Svenska MetallKretsen AB, Svensk Glasåtervinning AB, Svensk Plaståtervinning AB; bedriver verksamhet inom ramen för producentansvaret för förpackningar. Materialbolagen är ägda, direkt eller via branschorganisationer, av ett brett spektrum av de företag som omfattas av producentansvaret för förpackningar. Genom sitt gemensamägda bolag Svenska förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTI) tillhandahåller insamlingssystem för förpackningar med syfte att på ett miljö- och kostnadseffektivt sätt lösa producentansvaret över hela Sverige. FTI har mer än 90% av Sveriges producenter anslutna till sitt system.

Det lämpliga insamlingssystemet normeras av ett grundsystem. Servicegraden och ersättningsnivåer för ett sådant insamlingssystem bör regleras.

Producenternas kostnadsansvar för insamling är långtgående. Det bör normeras av ett grundsystem med fokus på återvinningsmål och miljönytta och där servicegrad är ett av flera verktyg för att uppnå detta.

För materialslag som inte når återvinningsmålen finns behov av högre servicegrad, vilket ligger inom ramen för grundsystemet. Servicegraden för insamling av materialslag som inte når återvinningsmålen bör möta den som tillhandahålls för insamling av rest- och matavfall vilket innebär att fastighetsnära insamling utgör en utgångspunkt.

Givet att kommuner, producenter och utredningen kan komma fram till en modell med ett grundsystem samt att materialkvalitet, materialkvantitet och kostnadskontroll kan säkerställas så finns förutsättningar för att ett kommunalt ansvar för insamlingen från hushåll (och mindre verksamheter) införs.

Inom ramen för utredningen bör en modell för kommunernas ersättning enligt grundsystemet fastställas. En utgångspunkt för en sådan modell är att kommunerna ersätts av producenterna enligt schablon och att producenterna ansvarar för att förpackningsavfallet återvinns. Kommuner som önskar bygga ut insamlingssystemet utöver vad som ingår i grundsystemet är fria att göra så men finansierar då detta på egen hand. Ersättningsmodellen behöver hantera både

- insamling av förpackningsavfall för att nå återvinningsmålen och
- insamlade volymer utöver vad som krävs för att nå återvinningsmålen.

Producenternas ansvar omfattar även (större) verksamheters förpackningsavfall både ur ett kostnads- och ett återvinningsgradsperspektiv. För stora delar av (större) verksamheters förpackningsavfall finns det idag en välfungerande marknad som bör värnas. Insamling av förpackningsavfall från (större) verksamheter har en betydande roll för att nå återvinningsmålen.

För att det insamlingssystem som ingår i producentansvaret till fullo ska nyttjas så krävs det att det finns konkreta och verksamma styrmedel mot de avfallsinnehavare som ska använda insamlingssystemet. Mängden förpackningsavfall i restavfallet ska därmed minska. Producenternas ansvar för detta behöver vidare diskuteras.

En central producentansvarsorganisation som ska drivas utan vinstintresse, likabehandlar producenter och kanaliserar deras finansiering av insamling och återvinning bör inrättas.

Producenternas ansvar för insamling och återvinning av förpackningsavfall kanaliseras genom en icke vinstdrivande och av producentkollektivet kontrollerad producentansvarsorganisation (PAO) som har tillstånd från Naturvårdsverket. PAO finansieras genom förpackningsavgifter från producenterna. Avgiftsuttaget likabehandlar producenter.

Behov av definitioner, införandetider, tillsyn och kontrollstationer.

Gränsdragningen mellan små och stora verksamheter är komplex och behöver klargöras inom ramen för utredningen, förslagsvis tillsammans med kommuner och producenter gemensamt. Givet att det går att finna en fungerande lösning för gränsdragningen finns det praktiska fördelar med att förpackningsavfall från mindre verksamheter som har lokal i flerfamiljshus (blandfastigheter) samlas in tillsammans med avfallet från hushållen.

Det är viktigt att förordningen innehåller "kontrollstationer" som följer utvecklingen av producentansvarets delar och som gör att regeringen kan vidta korrigerande åtgärder om mål inte nås.

Införandetider för olika bestämmelser behöver harmoniera med EU:s avfallsdirektiv men också beakta praktiska begränsningar och nödvändiga beslutsprocesser hos kommuner och producenter.

För att säkerställa konkurrens på lika villkor mellan företag som sätter förpackningar på marknaden måste även import genom distanshandel omfattas av producentansvaret. Därtill behöver det säkerställas att det finns tillräckliga resurser för att bedriva olika former av tillsyn.

[Utrymme för utveckling och flexibilitet för insamlingssystemen.](#)

Regleringen bör ge utrymme för kommande teknisk utveckling och ha en öppenhet för att insamlingen löses på ett flexibelt sätt som är anpassat till de lokala förutsättningarna.